

RS AU § 109 Erbjudande till Region Gotland att delta i Swedish Wind Centre

Ärendenummer: RS 2026/288

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen för beslut i regionfullmäktige

- Ärendet återkommer till budgetavstämningen 2026.

Sammanfattning

Bakgrund

Swedish Wind Centre (SWC) söker nya partners till Energimyndighetens forskningsutlysning *Kompetenscentrum för ett fossilfritt energisystem (2027-2031)*. SWC bildades 2023 och föreståndarskapet är delat mellan Chalmers och Uppsala universitet Campus Gotland.

Finansiering

Region Gotland har fått erbjudande via Uppsala universitet Campus Gotland om att ingå partnerskap med SWC under minst fem år, till en årlig kostnad av upp till 500 000 kronor fördelat på en årlig kontantinsats om 250 000 kronor och en tidsinsats värderad till 50 000-250 000 kronor per år.

Samtidigt har Energimyndigheten har fattat beslut om utbetalning av bidrag till kommuner med vindkraft. Stödet syftar till att öka kommunernas incitament att säga ja till ny vindkraft och kompensera de kommuner där det redan byggts vindkraft. Beloppen som betalas ut baseras på en fördelning av det totala bidragsbeloppet, baserat på kommunens andel av Sveriges totala installerade effektvindkraft. Energimyndigheten ska enligt uppdraget fördela bidraget utifrån vindkraftverkens fysiska placeringar inom kommungränserna. (RS 2026/1). Gotlands tilldelning betalas ut 2026 och baseras på 177 MW vilket ger Region Gotland 3 295 007 kronor för år 2025 och 3 585 742 kronor för år 2026.

Förvaltningens förslag är att Gotlands tilldelning används till genomförande av projektet Energiön Gotland 2.0 (2026/613) för perioden 2027–2030 och årlig kontantinsats i Swedish Wind Center för perioden 2027-2031. Dessa medel kan inte rullas från kalenderåret 2026, men medlen finns i Region Gotlands kassa och föreslås finansiera denna satsning.

Letter of Intent

Region Gotland (regionstyrelsen) har ingett ett Letter of Intent till Uppsala universitet under mars 2026.

Tabell som beskriver årlig fördelning av kontantinsats

Organisation	År 2027	År 2028	År 2029	År 2030	År 2031
Årlig kontantinsats	250 000 kr	250 000 kr	250 000 kr	250 000 kr	250 000 kr
Summa	250 000 kr	250 000 kr	250 000kr	250 000 kr	250 000 kr

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningens bedömning och motivering av förslag till beslut är att ett deltagande kan förordas eftersom det ryms inom ramen för de intentioner om att stödja forskning som kan bidra till regionens utveckling.

Region Gotland ser ökad eltillförsel från vindkraft på land och till havs som en viktig del av utvecklingen till ett hållbart energisystem på Gotland, vilket särskilt uttrycks i Vårt Gotland 2040, översiktsplanen med flera styrdokument och genom satsningen på projektet Energiön Gotland.

Framtidens kompetensförsörjning för att klara energiomställningen är en viktig grund för statens fortsatta satsning på kompetenscentra inom energiområdet. Energimyndigheten står för en tredjedel av finansieringen av dessa kompetenscentra. Resterande två tredjedelar kommer från lärosäten, forskningsinstitut, näringsliv och offentliga aktörer.

Förvaltningen vill uppmärksamma regionstyrelsen på att förslaget att delta med finansiering i ett forskningscentrum innebär en risk i fråga om resultat, i och med osäkerheterna i utfallet av forskningen. Samtidigt förutsätts ömsesidig nytta i ett framgångsrikt partnerskap. Inom Region Gotland finns knappast några ordinarie medarbetare med uppdrag som kräver akademiska meriter inom de områden som kan passa i centrets programråd för bland annat val av vilka forskningsprojekt som centret ska prioritera.

Förvaltningens bedömning är att förslaget bör tillstyrkas, förutsatt att budget beviljas till en fortsättning på Region Gotlands projekt Energiön Gotland (som pågår 2024-2026) och att Region Gotland prioriterar ett fortsatt deltagande i energinätverket BEIC (Baltic Energy Island Connect). Till budgetberedningen 2026 kommer ett äskande om en fortsättning på projektet Energiön Gotland 2.0 (RS 2026/613). En sådan satsning bör i huvudsak också kunna stå för Region Gotlands insats i tid i SWC. Om satsningen inte realiseras och om det samtidigt, på grund av omvärldsfaktorer utanför regionens rådighet, råder stiltje i vindkraftsutvecklingen på Gotland under åren 2027-2031, bedöms det bli svårt för medarbetare inom Region Gotland att på ett för regionen meningsfullt sätt delta i SWC och till gagn för både regionen och UUCG bidra till forskningssamarbetet inom SWC.

Bedömning av konsekvenser i tvärperspektiv

1. Rättslig grund/rättsligt perspektiv

Bedömningen är att rättsliga perspektiv beaktas i processen. Regionstyrelsens ordförande har signerat ett samarbetsavtal.

2. Ekonomiskt perspektiv

Bedömningen är att en årlig kontantinsats i centrat på 250 000 kr för 5 år är ur ett ekonomiskt perspektiv en satsning som ligger väl i tiden. Och kommer att gynna Gotland som plats.

3. Barnperspektiv

Ej aktuellt.

4. Jämställdhetsperspektiv

Ej aktuellt.

5. Landsbygdssäkring/geografiskt perspektiv

Bedömningen är att etableringen av ett centrum på Gotland gynnar Gotland som plats, ingen specifik geografi gynnas mer än någon annan.

6. Klimat och miljöperspektiv

Bedömningen är att en stärkt satsning på styrkeområdet näringslivets energiomställning är av stor vikt för Gotlands utveckling enligt den regionala utvecklingsstrategins mål för klimat och energi.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Malena Bendelin, enhetschef, regionstyrelseförvaltningen.

Johan Malmros (C) yrkar att ärendet ska hanteras i ärendet Mål och budget 2027 – 2029.

Ordförande yrkar att ärendet ska återkomma till budgetavstämningen 2026.

Ordförande ställer proposition på Johan Malmros yrkande och eget yrkande om att ärendet ska återkomma till budgetavstämningen 2026 och finner att eget yrkande vinner bifall.

Beslutsunderlag

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-04-06
Ansökan Swedish Wind Centre